

vanligast hufvudstaden. I Sverige hade detta förfarande i förening med voteringen per capita under den såkallade frihetstiden lemnat partierna villiga köpta redskap, och äfven sjelfva fullmakterna hafva utgjort och torde ännu utgöra föremål för handel. Ännu är derstädes Ridderskapet och Adeln till betydlig del representaradt af unga män i hufvudstaden, utan förmögenhet, utan insigt och erfarenhet. Äfven vid senaste landtdag här i landet var genom sådane fullmakter representantkallet delvis öfverlåtet åt personer, hvilkas samhällsställning icke ännu gifvit dem några allmännare intressen att representera, och hvilkas kallelse till lagstiftare man icke kan anse sig förbunden att alltför högt uppskatta.

Skulle nu rättigheten att utfärda sådan fullmakt öfverföras från ätten på hufvudmannen ensam, måste olägenheterna och missbruket blifva än större.

Och som ifrågasvarande stadgande om representantkallets utöfvande genom fullmäktig vore af den ingripande betydelse för landet och dess representation, att Senatorn fann tvifvelaktigt, huruvida någon ändring deri borde i Riddarhusordningen ske, förrän den ingått i en af Hans Kejserliga Majestät och landets ständer beslutad allmän Landtdagsordning, afstyrkte Senatorn densamma underdånigst.

Widare fann Senatorn nödigt att slutmomentet uti §: 13., som stadgar det, i fall af Landtmarskalks under landtdag inträffande sjukdom eller annat förfall att föra ordet, ordförande utses inom ståndet genom val, undergår den ändring att Monarken vid landtdags öppnande utser, jemte Landtmarskalk, äfven en vice Landtmarskalk, hvilken, i händelse af hinder för Landtmarskalken, inträder i dennes ställe såsom ordförande hos Ridderskapet och Adeln, dock honom förbehållet att, såframt han i egenskap af landtdagsman innehar säte å Riddarhuset, sin representationsrätt derstädes utöfva vid alla de tillfällen, då han icke leder ståndets förhandlingar; hvarutom, enligt Senatorns tanke, den i §: 14. föreskrifna ordning för Landtmarskalkens emottagande, innan landtdags öppnande, af de tvänne främste, närvarande ledamöterna bland Ridderskapet och Adeln, borde ändras derhän att nämnde ledamöter skulle, i händelse af Monarkens frånvaro, i berörde afseende inställa sig hos den Han i nåder behagat utse att i Sitt ställe öppna landtdagen, äfvensom bestämmelsen i §: 43. rörande landtmarskalksstafvens aflemnande vid landtdagens slut jemväl skulle rättas till öfverensstämmelse med hvad vid §: 14. framställts.

I öfrigt ville Senatorn i underdånighet till Hans Kejserliga Majestät öfverlemnna, huruvida Hans Majestät nådigst ville bifalla till förslaget eller funne lämpligare att låta detsamma hvila till dess Hans Majestät nådigst beslutit angående de ändringar i grundlagen, till hvilka proposition komme att Ständerna föreläggas.

432 J. V. SNELLMAN – A. ARMFELT 21.III 1865

RA, A. Armfelts brevsamling

50 Högvälborne Herr Grefve.

Med posten den 16 dennes hade jag äran till Högvälborne Herr Grefven adressera en officiös skrifvelse angående den ledsama Kartasigillata-affären. Hopade göromål hindrade mig att beledsaga den med några vördnadsfulla rader i enskild väg.

Svårigheterna att få det färgade stämpelpappret här tillverkad voro många. Vi ega ingen xylograf, en enda gravör. Första planen var dock på grund af våra teknikers inrådan att använda stålstampar. Skulle valören utsättas i text, hade man behöft 58 stampar. Men gravören begärde för förfärdigandet af *tre* stampar 2 månaders tid. Planen blef derföre den, att i dessa tre stampar infälla lösa toppar med valörbe-teckningen *endast i siffror*. Skulle så skett, skulle Senatens hemställen nödgats rätta sig härefter. Men gravören fann arbetet för svårt – och denna plan måste lemnas.

Stentryck ville jag ogera gå in på, emedan tillverkningen icke kunde kontrolleras, och förfalskning är lätt. Nödtvunget måste det dock antagas, sedan en stentryckare med stor svårighet kunnat förmås att uppställa tre pressar i Senatshuset, der arbetet sker inom lyckta dörrar,

I April 1864 reqvireerade jag profver från England, Frankrike m. fl. I Juni fick Senaten Ständernas förslag, och afgaf hemställen i Juli. I samma månad uppgjordes ritningar. Men emedan pressar och stenar skulle anskaffas från utlandet, började tryckning först i Oktober. Den 25 November föredrogs i Senaten den af Hans Majestät stadfästade Förordningen. I Minister Statssekreterarens åtföljande skrifvelse sadet ingenting om Senatens hemställen angående språket. Att då ändra stämpelpappret var omöjligt. Rättast hade väl varit att telegrafera och fråga. Men ingen kunde ana dertill, att hemställen blifvit af Komiteen afstyrkt och af Hans Majestät afslagen. För min del framhöll jag endast omöjligheten att hinna med nytt stämpelpapper till 1:a Januari, öfverlemnande åt de äldre att besluta. Att språkfrågan icke har med saken att skaffa, finnes deraf, att äfven Svenskan är begagnad,

Grundfelet är, att sådan detalj proponeras Ständerna eller ens genom Förordning på förhand bestämmes. Man hjälper sig i Frankrike och Belgien t. ex. utan både blåa och bruna stämplor. Men här ordineras hvarje nyhet, som den ena eller andra fått tag på.

Att Hans Kejslerliga Majestät eger ändra sådane rent administrativa bestämningar i hvilket Ständernas beslut som helst, lärer både förnuftet och grundlagen. Ständerna besluta till valörens belopp för hvarje fall. Detta är beskattningsrättens utöfvande. Men till den hörer hvarken färg eller form.

Jag vågar ingenting föreslå. Det svåra i saken är Hans Majestäts Nådiga beslut. I sig är den eljest en småsak, bland de aldraminsta. Jag tröstar mig med, att Högvälborne Herr Grefven med vanlig godhet och rikedom på utvägar ställer saken på rätt; framhårdande med djupaste Vördnad

Högvälborne Herr Grefvens
aldraödmjukaste tjänare
Joh. Vilh. Snellman

Helsingfors den 21 Mars 1865.

433 A. ARMFELT – J. V. SNELLMAN 24.III 1865
HUB, JVS handskriftssamling

50

Högädle Herr Senator och Riddare!

I anledning af Herr Senatorns till mig aflätne tvenne särskilda skrivelser rörande det uti den nya stämpelpappers förordningen och de nya